



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet**

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &  
Festos, ab ipso Auctore confectus

**Stengel, Georg**

**Ingolstadii, 1651**

11. Paupertatem & diuitias in vtramq[ue] partem, hoc est, benè & malè  
posse adhiberi.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-45699**

paupertas? immò propria cupiditas. Habuisset satis, si quidquam avaro potuisset esse satis. Fuit rex Samariæ, & eguit, quia non fuit Dominus vineæ. Quid ergo Mundi Rector facere debuisset? an oportuisset innocenti Naboth nihil dare, regi omnia? Achab accepit regnum, & contentus non fuit, quia non accepit etiam olerum hortum. Naboth caruit regno, contentus horto, quis dignus fuit hortum habere? nonné ille, qui paruo contentus fuit? Apud Laërtium Socrates quosdam hospites tenui cœna excepit, quærenti cur ita fecisset, respondit: *Si boni sunt, aequanimiter ferent, si mali, non est curandum*; neque enim vel hoc ipso digni sunt, quo eos excepi. Ita Deus, quibus moderatas in hoc mundo tribuit opes, si boni sunt, tribuit sufficientes, aiunt enim, *habentes alimeta, & quibus regamur, his contenti sumus*: sin autem mali sunt, non est curandum; quia nec digni sunt, qui communem aërem hauriant, aut quos terra portet. Apparet igitur, quos non tam paupertas, quàm suamet voluntas miseros faciat; ardent enim insatiabili cupiditate, & illud sitiunt, quod alij contemnunt. Hinc paupertatem putant esse calamitatē, & Aurum adorant vt Deum, Plurumque maximum Numen arbitrantur. Hinc illorum cantilena est:

*Quisquis habet nummos, secura nauiget aura,*

*Fortunamq̄, suo temperet imperio.*

*Vxorem ducat Danaën, ipsumq̄, licebit*

*Acrisum iubeat credere, quod Danaën.*

*Carmina componat, declamet, concrepet, omnes*

*Et peragat causas, sitq̄, Catone prior.*

*Iurisconsultus, parex, non parex, habeto,*

*Atque esto, quidquid Seruius & Labao.*

*Multa loquor: quiduis nummis presentibus opta,*

*Et veniet: clausum possidet arca Iouem.*

Ex altera hominum classē colligo, paupertatem, seu orbitatem rerum esse calamo, aut penicillo, aut cuius instrumento similem. Qualis is est, qui eo vtitur, tale opus producit. Da calamum puero, & tales characteres formabit, quales gallina scalpit in arenis. Si scriba peritus calamum ducat, litteras dabit Iouis tabellâ dignas. Penicillum porrige ei qui chiragrâ laborat, ex Gratijs Fu-

Petron. Arbit. in Satyr.

XI.



rias faciet; Apelles autem aliquis, & qui manum habet sanam, ipsas Furias ita ad viuum exprimet, vt iures eis omnes Gratias Veneresque inesse. Ita ad eandem lyram, si asinus veniat, & Apollo, quàm diuersam musicam audies? Tale instrumentum est paupertas, ea si cupido, si improbo, si impatienti obueniat, erit illi occasio omnium vitiolorum; quemadmodum & diuitiæ esse solent. Quòd si verò animus moderatus vel diuitias acquirat, vel inopiam patiat, quàm bene alterutris vtetur? inopia quidem, quia tamquam spiritu pauper, non dolebit, argento amisso: diuitijs autem, quia illis cor non apponit. Itaque vt per scalas alij ascendunt, descendunt alij, ita per opes & inopiam, alij via est ad cælum, alij ad Orcum. Quemadmodum enim nihil refert, vtrum hominem ægrum in sella lignea, an aurea portes: quocumque illum transferis, morbum suum secum aufert: ita nihil refert, vtrum æger animus in diuitijs sit, vel in paupertate; malum suum semper illum sequitur. Qui malus est, in inopia furatur; in abundantia prædatur; deijcitur in egestate; inter thesauros insolescit. Bonus, si abundat, pauperibus donat; si perdidit omnia, nomen Domini benedicit, atque se nunc expeditiùs ire ad cælum. Sapienter Socrates diuitias, aiebat, in manu improbi, esse velut gladium in manu phrenetici, cui gladius ad nihil seruit, nisi & in propriam perniciem, & in exitium aliorum; ita enim opes si sunt in manu hominis mali, ad vindictam, ad luxum & luxuriam, ad comestationes & comotationes, ad mille vanitates illi sunt adiumentum: ast in manu Deum timentis, & pij, ad eleemosynas, ad liberalitatem exercendam, ad omnia opera præclara seruiunt. Ad eundem quoque modum paupertas bonis fit bona, mala malis; non quòd ipsa mala, sed quia illius vsus aliò trahitur, quàm à Deo destinatur. Similis est ergo aquæ Ægyptiorum, quæ, vt Iosephus tradit, in manu quidem Israëliitarum aqua munda; at si quis eam Ægyptius hausisset, foedus sanguis fuit. Ad eundem modum paupertas, apud homines frugi & gnauos, limpida est, & virtutum parens; apud ignauos vertitur in sanguinem peccatorum. Quàm bene paupertate sua vsus est Lazarus? quàm præclare & paupertate, & diuitijs Iob? cùm egeret, patientia; cùm abundaret, conspicuus fuit liberalitate, vt dicere auderet: *Oculum fui caco, & pes claudens*  
*pater*

Exod. 7.

Iob, 29. 17.



pater eram pauperum. Itaque ut vino alij sanantur, alij ad insaniam rediguntur; sic diuitijs & inopiã nonnulli exorbitant, nonnulli excitantur ad virtutem amplexandam.

Tertia classis *voluntaria frugalitatis*, ut eam veteres philosophi vocabant, seu paupertatis, monstrat, etsi tam cõpia, quàm inopia res sit quãdam ex se indifferens, qua bene, vel malè uti possunt mortales, longè tamen difficilius esse, modum tenere in diuitijs, quàm in paupertate, ac proinde diuites proniùs virtutem exuere, pauperes constantiùs recinere. Hinc sapientiores plerumque sese opibus sponte abdicarunt, quas scaphæ similes sunt arbitrati. Scapham qui flumini imponit, & aquæ decurrenti permittit, facili negotio, ipsius aquæ ductu ad mare vsque descendet. Quòd si autem contra fluminis impetum eam sursum propellere, & ad caput nauigare fontemque velit, poterit quidem, sed non æquè faciliè, quia ratis conto subigenda, laborandum, & sudandum est. Nummi, & opes talis scapha sunt, quas si in eum cursum, quem modò Mundi res habent; diuitias tuas ducere velis, citò, & absque labore, diuitiæ te in amarum damnationis aternæ mare peruehent: at si, contra mundi cursum, & consuetissimos mores, opes tuas in cælum præmittere, & tibi amicos de mammona iniquitatis facere conaris, poteris quidem ad cælum contra Mundi impetum, etiam per opes, vehi; sed aliquid, immò multum difficultatis senties, & contra torrentem nitendum erit. Hoc cum viderent, qui aliquid supra vulgus viderunt, etsi scirent etiam diuitias posse esse innoxias, immò posse esse instrumentum, quo cæli portæ referantur, haud tamen ignorarunt annexam ijs difficultatem, consuetudinemque hominum communem, & illecebras, quæ quia à paupertate procul sunt, idèò illam diuitijs præposuerunt, tutioraque elegerunt. At quia difficile est opes contemnere, & thesauro præferre paupertatem; cum tamen in hoc eardo rei versetur, (nemo enim de paupertate queretur, si eam diuitijs præstantiorem iudicabit) age inquisitiùs hæc duo inter se collata dispiciamus, ut, si constet, diuites esse miseriore, pauperes autem longè feliciores, miserijs veris, veram discamus præponere felicitatem. Neque enim aurum, aut opes sunt homini ad vitam necessariæ, etsi ei prodesse & obesse possint, sicut illa de quibus Beda

XII.